

Příloha č. 1

Popis podporovaných aktivit (doplnění bodu 4.1 výzvy)

Výzva je zaměřena na podporu sociálního začleňování osob a skupin osob sociálně vyloučených či sociálním vyloučením ohrožených prostřednictvím podpory a rozvoje uvedených aktivit a nástrojů:

A) Podpora zabydlování a podpora v bydlení

B) Podpora integrovaného řešení

B1. Kontaktní místo pro bydlení

B2. Sociální realitní agentura/ garantované bydlení

B3. Posílení prevence ztráty bydlení

B4. Podpora multidisciplinárních týmů při řešení bytové situace, case managementu, vytváření podpůrných sítí služeb

B5. Strategické a koordinační aktivity na území obce nebo širším území (aktivita pouze pro žadatele typu „obec“)

B6. Přejít do bydlení při odchodech z institucí

B7. Nástroje pro podporu sousedského soužití (domovník)

B8. Prevence a řešení diskriminace v oblasti bydlení

B9. Facilitace vzájemné podpory, svépomoci a dalších participativních forem podpory bydlení

A – Podpora zabydlování a podpora v bydlení

Všechny projekty budou povinny zahrnout aktivitu zabydlování do bytů s podporou sociální práce a zohlednit udržitelnost.

Zaměření aktivity A:

Hlavním cílem aktivity je podpora přechodu cílové skupiny ze stavu bytové nouze do stavu bydlení a podpořit udržení bydlení dlouhodobě.

Žadatel musí naplňovat **obecné principy**:

- bydlení musí být zajištěno ve standardních nájemních bytech,
- bydlení musí být nesegregované, nekoncentrované,
- musí se jednat o samostatné bydlení¹,
- musí být nastavena adekvátní individuální podpora pro zvolenou cílovou skupinu.

Žadatel musí popsat, že pro práci s různými cílovými skupinami má nastaven odborný tým.

V případě, že nebudou splněny výše uvedené obecné principy, musí příjemce odůvodnit svá řešení podle specifik cílových skupin (např. sdílené bydlení mladých lidí po návratu z ústavu nebo venkovská lokalita s jinou logikou dopravní infrastruktury). Případně bude možné řešit bydlení ve výjimečných případech jinou variantou než nájemní bydlení² (např. podnájem nebo družstevní byty), podmínka nájemních bytů ale musí být splněna minimálně v 80 % z celkového počtu bytů. Varianty odlišných řešení musí žadatel popsat a odůvodnit, a to například s ohledem na lokální specifika a potřeby cílové skupiny³.

Aktivita podporuje rychlé zabydlení (tj. bez „tréninků“ či mezistupňů) do standardních bytů **s nájemní smlouvou na min. 12 měsíců a s nabídkou podpory dle individuálních potřeb** cílové skupiny v přirozeném prostředí domácnosti⁴. Pouze v odůvodněných případech lze první nájemní smlouvu uzavřít i na kratší dobu, minimálně však na dobu 6 měsíců. Uzavření

¹ Výjimku lze řešit v případě zajištění nebo zprostředkování bydlení na základě podnájemní smlouvy (není obecně doporučováno a podnájemní smlouvy by neměly tvořit více než 20 % z celkových smluv) za podmínek uvedených dále níže v textu.

² Pro případ, že žadatel bude zajišťovat nebo zprostředkovávat bydlení na základě podnájemní smlouvy (není obecně doporučováno a podnájemní smlouvy by neměly tvořit více než 20 % z celkových smluv), k čemuž může docházet zejména v případech družstevních bytů, je potřeba, aby podnájemní smlouvy měly výslovně definovány následující oblasti:

- přesné vymezení podnajímaného bytu nebo jeho částí, pokud bude podnájemce obývat jen pokoj (v případě sdíleného bydlení např. mladých dospělých); uvést, na základě jakého právního titulu je nájemce oprávněn podnájemní smlouvu uzavřít,
- výše podnájmu a záloh za poskytované služby včetně jejich splatností (ideálně měsíčně), pravidla pro vyúčtování služeb,
- doba podnájmu a možnost prolongace,
- členové nájemcovy domácnosti,
- výše jistoty a informace o jejím úročení,
- podmínky skončení podnájmu (ALE zohlednit, že podnájem končí nejpozději s nájmem), zejména výpovědní lhůta, výpovědní důvody (ideálně stejně jako u nájmu), vyloučit výpověď bez udání důvodu a stanovit povinnost výpověď zdůvodnit,
- zajistit (už v nájemní smlouvě a do podnájemní toto konstatovat), že vlastník souhlasí s nahlášením trvalého bydliště podnájemce v bytě; poskytnout za tímto účelem podnájemci stejnopis nájemní smlouvy,
- doplnit závazek obou stran, že nedojde k ukončení nájmu dohodou, pokud bude v bytě podnájemce s platnou smlouvou, alespoň dokud mu nebude zajištěno jiné bydlení (viz výše).

Pro podnájemní smlouvy v projektech z výzvy se doporučuje, aby se využilo následujících formulací:

„Není-li smlouvou upraveno jinak, použijí se na podnájemní vztah upravený touto smlouvou přiměřeně ustanovení § 2235 až § 2296 občanského zákoníku upravující nájem bytu a domu, včetně dispozitivních ustanovení; to platí i tam, kde smlouva upravuje některá práva či povinnosti jen částečně. Cílem tohoto ujednání smluvních stran je využít v nejvyšší možné míře ustanovení, která mají zajistit ochranu nájemce vůči pronajímateli, i na vztah podnájemce vůči nájemci.“

³ V rámci varianty odlišných řešení nemusí být uplatněna do projektu podmínka nájemních bytů min. 80 % z celkového počtu bytů v případě, že žadatel zvolí **jako cílovou skupinu osoby ve věku do 26 let (mladí dospělí)**, které zároveň splňují definici cílové skupiny dle typologie ETHOS v této výzvě. **V těchto případech se musí jednat o sdílené bydlení (více klientů žije společně v bytě, přičemž s každým klientem je uzavřena podnájemní smlouva na konkrétní pokoj)** včetně podmínek pronájmu uvedených v předchozí poznámce. Žadatel tuto volbu musí řádně odůvodnit a zároveň zohlednit potřeby dané cílové skupiny.

⁴ V případě přechodu nájemní smlouvy na jiného člena rodiny bude nutné ověřit potřebnost práce s cílovou skupinou a postupovat dle individuálních potřeb cílové skupiny. Např. do projektu bude zařazena rodina (matka s dítětem, k ní se přistěhuje partner, spolu se starají o dítě, ale matka náhle zemře, v bytě zůstává partner s dítětem, nájemní smlouva je na matku, přechází na partnera).

smlouvy s klientem na kratší dobu může nastat jen v individuálních případech jednotlivých nájemníků pouze dvakrát za sebou nebo pouze dvakrát za dobu realizace projektu a alespoň jedna smlouva za dobu realizace musí být uzavřena na 12 měsíců (v případě projektu s dobou trvání kratší než 24 měsíců), tuto výjimku nelze v projektu využívat plošně.

Tzv. housing-led přístup může mít více podob (např. Housing first, Rapid rehousing, Critical time intervention, Floating support aj.⁵), které mají **společné některé prvky, jenž je povinen žadatel v projektu naplnit:**

⁵ Přístupy založené na bydlení (**Housing-led approaches**) jsou souhrnným označením programů zabydlování (řešení bytové nouze), jež jsou založeny na poskytnutí trvalého bydlení ve standardních bytech v kombinaci s flexibilní podporou sociálních pracovníků poskytovanou podle potřeb a preferencí účastníků programu. Pro přístupy je dále důležitý důraz na prevenci. Housing-led přístupy představují zásadní odklon od donedávna dominantních přístupů označovaných anglickým pojmem Housing-ready (bydlení až po přípravě, dostupné bydlení), pro které bylo poskytnutí stabilního bydlení až posledním stupněm v procesu reintegrace, jehož dosažení bylo podmíněno splněním různých podmínek a jemuž předcházely stupně nižšího standardu, spojené s menším soukromím a autonomií a s omezenou jistotou bydlení a vyšší mírou kontroly ze strany poskytovatele. Housing-ready přístup je zejména v posledních dvou dekádách kritizován kvůli nízké úspěšnosti a neschopnosti ukončovat bezdomovectví osob s nekomplexnějšími potřebami. Nejznámějším příkladem Housing-led přístupu je model Housing first (HF), který byl vyvinut v New Yorku počátkem 90. let pro účely zabydlování osob, jež byly chronicky bez domova a mají velmi komplexní potřeby podpory. Vedle HF sem spadají např. Rapid Re-housing (RRH), Critical time intervention (CTI) nebo Floating support. Jako Housing-led lze označit také některé programy, které se sice samy označují za HF, jejich celková věrnost (nebo věrnost v dílčích oblastech) vůči původnímu modelu HF je ale nízká.

Housing first (HF), někdy česky jako „Bydlení především“, je přístupem založením na důkazech (výzkumných zjištěních). HF se zaměřuje na ukončování bezdomovectví lidí, kteří byli dlouhodobě bez domova a mají komplexní potřeby podpory (typicky trpí duševním onemocněním a/nebo závislostmi na návykových látkách). HF účastníkům programu poskytuje nepodmíněně standardní bydlení v rozptýlených bytech a spolu s ním podporu, která není časově omezená, ale je poskytována tak dlouho, jak je třeba. Přístup staví na možnosti volby klienta, důsledném oddělování bydlení a podpory a harm reduction. Cílem podpory je zotavení klienta a jeho sociální integrace. Case management, je organizován jedním ze dvou způsobů: (1) metodou intenzivního case managementu (ICM), jež poskytuje klientovi základní podporu v bydlení a sociální integraci a vedle toho ho napojuje na další poskytovatele zdravotních, podpůrných a sociálních služeb, nebo (2) metodou asertivní komunitní péče (ACT), jež je založena na existenci multidisciplinárního týmu, který vedle bydlení přímo poskytuje podporu také mj. v oblasti duševního zdraví, užívání návykových látek, špatného fyzického zdraví a zaměstnávání. ICM je využíván pro podporu klientů se středně velkou potřebou podpory, ACT pro klienty s velkou potřebou podpory. Počet klientů připadajících na klíčového pracovníka varuje od 8 do 15 v závislosti na míře potřeb účastníků programu (Více k HF viz: Tsemberis, S. S. (2010 [2020]): Housing First: Model Pathways ukončení bezdomovectví u osob trpících duševními poruchami a poruchami plynoucími z užívání psychoaktivních látek. Praha: Platforma pro sociální bydlení).

Cílem přístupu známého jako **Rapid Re-housing (RRH)** je pomoc domácnostem, které zakoušejí bezdomovectví, získat co nejrychleji stabilní bydlení a pomoci jim stabilizovat se s pomocí časově omezené, velmi flexibilní podpory. RRH je možné nejlépe popsat pomocí konceptu „sekundární prevence“ z oblasti péče o veřejné zdraví: snaží se snížit dopad a délku trvání bezdomovectví tím, že osoby zabydluje co nejrychleji poté, co přijdou o bydlení. Standardy programu vyžadují, aby všechny programy RRH zahrnovaly tři základní složky: (1) co nejrychlejší nalezení bezpečného, důstojného a cenově dostupného bydlení; (2) pomoc s uzavřením nájemní smlouvy a nastěhováním (ta může zahrnovat úhradu kauce, zaplacení nákladů spojených se stěhováním a/nebo krátkodobou pomoc s hrazením nájemného); (3) case management, který je zaměřen na pomoc se stabilizací domácnosti v bydlení a jejich navázání na běžné služby a podporu. Počet klientů připadajících na jednoho klíčového pracovníka varuje mezi 20 až 40 (vyšší je v případě, že je tým programu rozšířen o realitního zprostředkovatele/bytového specialistu, takže se klíčoví pracovníci věnují jen podpoře klientů, nikoliv vyhledávání bytů). Výkonnost programů RRH bývá hodnocena na základě tří hlavních cílů modelu, kterými jsou: (1) zkrácení doby strávené bez domova (za měřítko úspěšnosti se považuje opuštění bezdomovectví do 30 dnů); (2) zvýšení počtu odchodů do trvalého bydlení (80 % domácností získá trvalé bydlení) a (3) snížení počtu návratů do bezdomovectví do jednoho roku od opuštění programu RRH (85 % domácností se nevrátí do bezdomovectví). Více k RRH viz: https://endhomelessness.org/wp-content/uploads/2016/10/NAEH-Rapid-Re-housingToolkit_2017-FINAL.pdf

Critical time intervention (CTI) je dalším přístupem založeným na důkazech (výzkumných zjištěních). Jedná se o strukturovaný přístup ke case managementu v zabydlování, který – na rozdíl od přístupu intenzivního case managementu (ICM) a multidisciplinární asertivní komunitní léčby (ACT) využívaných v programech Housing first – představuje časově omezenou, flexibilní intervenci zaměřující se na pomoc osobám při navazování podpory v období přechodu do stabilního bydlení. Cílovými skupinami jsou např. osoby, které odcházejí z azylových domů, psychiatrické nemocnice nebo zařízení výkonu trestu odnětí svobody. Poskytuje jim podporu po dobu devíti měsíců. Přístup vychází z předpokladu, že nejintenzivnější podporu klienti potřebují v době přechodu do vlastního bydlení. CTI klade důraz na neformální a přirozené zdroje podpory a jejich podpůrný potenciál, který se snaží mobilizovat pro období po ukončení spolupráce s klientem. Jako strukturovaný model case managementu zahrnuje CTI tři fáze s klesající intenzitou podpory: (1) fázi přechodu, v níž dochází k navázání kontaktů s místními službami; (2) zkušební fázi, v níž jsou vyhodnocovány silné stránky sítě podpory, případně jsou navrženy nezbytné úpravy; (3) fáze přesunu podpory ze služby CTI na běžné místní služby a ukončení podpory ze strany CTI. Na jednoho klíčového pracovníka připadá obvykle 15 klientů. Více k CTI viz: <https://www.criticaltime.org/cti-model/>.

Floating support není (na rozdíl od výše uvedených přístupů) etablovaným modelem poskytování podpory s jasnou metodikou. Jde o obecné označení podpory samostatného bydlení poskytované terénní formou (podpora není navázaná na konkrétní budovu, jde o podporu v rozptýlených bytech a není poskytována pronajímatelem bytu). Floating support se někdy používá k podpoře zabydlení klientů z pobytových sociálních či zdravotních služeb. Tohoto typu podpory se vedle nově zabydlovaných využívá také u stávajících nájemců (hraje důležitou roli v prevenci opakování bezdomovectví). Přístup vychází z principů harm reduction, důrazu na možnost volby a participaci uživatelů a personalizace podpory. Jde o podporu nižší a střední intenzity. Podpora často

- rychlé zabydlení do standardních bytů (tedy zabydlení bez tréninkové fáze, bez zkušební krátkodobé smlouvy, a to v řádu jednotek měsíců dle možností příjemce a lokálních podmínek),
- dlouhodobé bydlení bez předpokladu, že se domácnost bude po čase stěhovat jinam v jiných případech, než je neplnění nájemní smlouvy,
- podpora dle individuálních potřeb cílové skupiny v přirozeném prostředí domácnosti,
- bez mezistupňů a podmínek abstinence, léčby či přípravného programu (např. tréninkového bydlení),
- oddělení podpory nájemníků od správy bytového fondu,
- byty nejsou koncentrovány v 1 domě či vyloučené lokalitě (viz. požadavky na byty v projektu).

Žadatel může uvést, že chce projekt realizovat podle **principů přístupu Housing First**. V takovém případě popíše a vysvětlí, jak bude jednotlivé principy a jejich kritéria naplňování dodržovat. Principy a kritéria naplňování jsou blíže popsány v příloze č. 6, která je vodítkem pro žadatele o projekty s přístupem Housing First. Přístup Housing First je obecně doporučováno uplatňovat, pokud cílová skupina projektu má potřebu velmi intenzivní a komplexní podpory. Žadatelům o projekty Housing First, bude umožněno, aby si vytvořili robustnější tým podpory. Podmínkou ovšem je, že žadatel adekvátně popíše a vysvětlí u zvolené cílové skupiny potřebnost intenzivní a komplexní podpory. Doporučený poměr pracovníků přímé podpory a klientů je u projektů Housing First: 1 pracovník ku 6–10 klientům. Je možný i nižší poměr klientů a pracovníků, takové řešení ale musí žadatel dostatečně popsat a odůvodnit.

Minimální počet domácností/bytů zapojených do jednoho projektu je 10 s výjimkou, kdy se projekt řeší na území obce do 10 tisíc obyvatel, kde je nastaven minimální počet domácností/bytů na 5.

Požadavky na byty v projektu:

Umístění bytu:

Byt je umístěn v místě s dostupnou veřejnou dopravou a občanským vybavením (pro vzdělávání, výchovu, sociální služby a péči o rodinu, zdravotní služby, kulturu, veřejnou správu a ochranu obyvatelstva).

Limit segregace:

Bytů, v nichž bude realizována aktivita zabydlování, se jich nesmí v lokalitě se zvýšenou mírou rezidenční segregace⁶ (červená, oranžová a žlutá zóna) nacházet více než 30 %, přitom v červené zóně nesmí být zabydlen žádný byt, v oranžové zóně nesmí být zabydleno více jak 10 % bytů⁷.

Limit koncentrace bytů v 1 objektu:

V domě nebo vchodu bytového domu se samostatným číslem popisným mohou být zabydleni klienti dle počtů uvedeném v následující tabulce. Toto pravidlo se nevztahuje na sociální byty zřízené dříve z dotačních prostředků Ministerstva pro místní rozvoj.

spočívá ve zprostředkování běžných služeb a dlíčím poskytování praktické a emocionální podpory. Počet klientů připadajících na klíčového pracovníka variuje mezi 20 až 40.

⁶ Seznam lokalit rezidenční segregace bude vycházet z Metodiky identifikace lokalit rezidenční segregace (odkaz: https://lokality.page.link/segregace_op). Aktualizace bude řešena každý rok.

⁷ Výjimku v tomto případě lze řešit tam, kde obce jsou z více než 60 % v barevné (červené/oranžové/žluté) zóně, kdy lze zabydlovat v sociálních bytech zřízených z dotací, které byly již dříve v barevných zónách zřízeny. Tuto výjimku je nutné odůvodnit a řádně popsat při realizaci.

Při zabydlení osob z CS s komplexní⁸/intenzivní⁹ potřebou mohou být z celkové počtu bytů v domě využity k zabydlení max. počty bytů, které jsou uvedené v následující tabulce¹⁰.

Počet bytů v 1 domě	Max. počet sociálních bytů k zabydlení v 1 domě	Max. počet sociálních bytů k zabydlení v 1 domě pro CS s komplexní/intenzivní potřebou
1	1	1
2	2	1
3	3	1
4-6	3	2
7-8	4	2
9-10	5	2
11-12	6	2
13-14	7	2
15-28	8	2
29-31	9	2
32-34	10	2
35-38	11	2
39-41	12	2
42-44	13	2
45-48	14	2
49-51	15	2
52-54	16	2
55-58	17	2
59-61	18	2
62-64	19	2

⁸ **Potřeba komplexní podpory** je pro účely této výzvy doložena u domácností v bytové nouzi, v nichž alespoň jeden člen získá nejméně 4 body:

- dlouhodobá zkušenost se závažnou bytovou nouzí bezprostředně před zařazením do projektu: min. 3 roky za posledních 5 let bez střechy nebo bez bytu (2 body), nebo min. 1 rok z posledních 2 let bez bytu (1 bod),
- zkušenost s institucionální péčí (1 bod): po dobu min. tří let v dětském domově, pěstounské péči výchovném nebo diagnostickém ústavu nebo, v posledních pěti letech po dobu min. 1/2 roku hospitalizace v psychiatrické nemocnici nebo, v posledních pěti letech po dobu min. dvou let ve výkonu trestu odnětí svobody,
- problematické užívání návykových látek – přiznaná, doložená zdravotní dokumentací nebo spoluprací s adiktologickou službou (1 bod),
- vážné dlouhodobé zdravotní problémy komplikující běžné zařazení do společnosti – doložené zdravotní dokumentací (1 bod),
- duševní onemocnění – přiznané, doložené zdravotní dokumentací, nebo spolupráce s psychiatrem (1 bod),
- opakované ukončení poskytování sociální služby pro osoby bez domova (1 bod): nejméně 2x v posledním roce nebo 3x v posledních 2 letech ukončen pobyt v azylovém domě z důvodu neplnění pravidel azylového domu nebo, nejméně 2x v posledním roce nebo 3x v posledních 2 letech ukončena spolupráce s jinou sociální službou z důvodu nespokojenosti klienta/neplnění individuálního plánu,
- naléhavá potřeba terapeutické práce (viktimizace, následky živelných katastrof apod.) (1 bod).

⁹ Do skupiny **klientů s intenzivní podporou** patří klienti, u nichž lze předpokládat kombinaci více faktorů sociálního znevýhodnění (dlouhodobé/epizodické bezdomovectví, vyšší míra zadlužení, nezaměstnanost, závislosti, duševní onemocnění, domácí násilí, zvýšená zdravotní rizika, vyšší riziko mortality, opakovaná viktimizace, opakované/mnohočetné trauma, snížené kognitivní a/nebo komunikační schopnosti) a z těchto důvodů potřebují intenzivní podporu sociálních pracovníků a dalších odborníků. U projektů, které si zvolí tuto cílovou skupinu, lze předpokládat nižší caseload na pracovníka: 15 klientů a méně na úvazek klíčového pracovníka. Lze také očekávat častější kontakt s podpůrným týmem: 1-2 během 14 dnů. **Klienti splňující kritéria komplexní podpory jsou automaticky považováni za klienty s potřebou intenzivní podpory.**

¹⁰ Výjimku v tomto případě lze řešit v domě s více než 80 a více byty, kde obsazenost bytů pro osoby s komplexní/intenzivní podporou může být max. 4 bytové jednotky. Tuto výjimku je nutné odůvodnit a řádně popsat při realizaci.

65-68	20	2
69-71	21	2
72-74	22	2
75-78	23	2
79-81	24	2
82-84	25	2
85-88	26	2
89-91	27	2
92-94	28	2
95-98	29	2
99-100	30	2
101-200	30%	4
201-300	30%	6

Byt zařazený do projektu musí splňovat tato minimální kritéria:

- Byt je uzavíratelný a uzamykatelný, nechybí dveře, okna.
- Podlahová plocha jednotlivých obytných místností nesmí být menší než 8 m²; pokud byt tvoří jedna (samostatná) obytná místnost, musí mít podlahovou plochu nejméně 16 m²; u místností se šikmými stropy se do plochy obytné místnosti nezapočítává plocha se světlou výškou menší než 1,2 m.
- Byt je vybaven funkčním hygienickým zařízením, včetně WC.
- Byt má vyčleněný funkční prostor na vaření a přípravu jídla.
- Byt musí být napojen na funkční distribuční síť pitné vody (vodovod) nebo musí být zajištěn neomezený přímý přístup k pitné vodě.
- V bytě je možný odběr elektrické energie.
- Byt musí mít funkční vytápění s možností regulace tepla, tak aby bylo v bytě možné i v zimě udržovat teplotu v přijatelném rozmezí.
- V bytě nejsou závady ohrožující život nebo zdraví osob, např. trhliny v nosných konstrukcích (stěny, sloupy, stropy atd.), poškozené rozvody elektřiny nebo plynu atd.
- V bytě jsou splněny základní požadavky požární bezpečnosti.
- Byt je bez plísní, vlhkých skvrn na omítce apod.
- V bytě jsou řádně prováděna případná nařízená protiepidemiologická opatření (dezinfekce, dezinfekce, deratizace).

Vymezení konkrétních činností a podmínek podpory

Projekt může být rozdělen do dvou fází – přípravné a realizační.

1. Přípravná fáze

Délka přípravné fáze v měsících může být maximálně 1/6 doby realizace projektu¹¹.

V přípravné fázi lze podpořit tyto aktivity:

- zajištění disponibilních bytů, úpravy a vybavení bytů určených pro/s účastníky projektu (vč. vyhodnocení absorpční kapacity lokality a vyhodnocení maximálního počtu sociálních bytů na vchod),
- výběr/upřesnění cílové skupiny a účastníků programu,
- mapování individuálních potřeb podpory (tvorba nástroje/metodiky pro vyhodnocení potřeb),

¹¹ Například při délce trvání projektu 36 měsíců je maximální délka trvání přípravné fáze v rámci projektu 6 měsíců.

- výběr a příprava projektového týmu, včetně vzdělávání týmu (po celou dobu trvání přípravné fáze je možno hradit náklady práce zpravidla nejvýše 1,5 úvazku, **náklady na práci celého týmu je podporovaná nejvýše v délce 2 měsíců přípravné fáze**),
- vytvoření podpůrné spolupracující sítě (vyjednávání a nastavení procesů spolupráce).

Nezařazení přípravné fáze do žádosti o podporu není bráno jako nesplnění podmínek výzvy.

2. Realizační fáze

Délka realizační fáze je nastavena minimálně na 5/6 doby realizace projektu.

V polovině realizační fáze musí být obsazenost bytů minimálně 50 %¹² (součet všech měsíců, kdy byly jednotlivé byty obsazeny, v poměru k součinu x měsíců a plánovaného počtu bytů). Zároveň při realizaci projektu platí povinnost, že 100 % plánovaného počtu bytů musí být obsazeno klienty po dobu min.1 roku a v závěru projektu musí být obsazeny všechny plánované počty bytů¹³, resp. příjemce bude mít v evidenci 100 % počtu nájemních smluv.

V realizační fázi lze podpořit tyto aktivity:

- příprava účastníků na změnu bydlení,
- zabydlování účastníka,
- podpora při bydlení,
- zajištění dalších bytů (volitelná činnost, pokud bude zajištění bytů řešeno v přípravné fázi),
- mapování (a aktualizace) osob v bytové nouzi,
- průběžná spolupráce s majiteli bytů a členy sítě podpory v území.

V **realizační fázi** lze podpořit celý realizační tým projektu – jednotlivé pozice a jejich popis jsou uvedeny níže.

Specifikace povinných činností v realizační fázi

- podpora – vyhledávání bytu,
- podpora při nastěhování,
- zajišťování stavu bytu ve spolupráci s klientem,
- podpora při zajištění drobných oprav v bytě,
- podpora při navazování a udržování dobrých sousedských vztahů (či jejich napravování),
- podpora plánování a hospodaření v domácnosti, finanční plánování,
- podpora při řešení problémů souvisejících s neplacením, kontrola a správa plateb,
- hájení zájmů klienta na úřadech, před exekutory, před majiteli bytů apod.,
- podpora při hledání zaměstnání a při výkonu zaměstnání,
- pomoc s orientací v okolí bytu (kde je obchod, kde je pošta, kde je zastávka autobusu, kde je poliklinika, kde je knihovna apod. podle potřeb),
- podpora při orientaci a zařizování sociálních dávek a dokladů v souvislosti s přechodem do bytu,
- podpora kontaktu s rodinou, obnovení vztahů, doprovod při kontaktu s rodinou,
- podpora řešení krizových situací,
- motivační rozhovory (Evidence-based technika vedení rozhovoru podporující klientovu vnitřní motivaci).

¹² Například v projektu je plánováno pronajmout celkem 10 bytů. Z toho za prvních 15 měsíců realizační fáze byl 1 byt obsazen 13 měsíců, 4 byty byly obsazeny 10 měsíců, 1 byt byl obsazen 8 měsíců, 2 byty 7 měsíců, 1 byt 4 měsíce a 1 byt se nepodařilo sehnat/nebyl vůbec obsazen. Celková obsazenost v tomto příkladu je 51% (výpočet - $1\text{byť} \cdot 13\text{měsíců} + 4\text{byty} \cdot 10\text{měsíců} + 1\text{byť} \cdot 8\text{měsíců} + 2\text{byty} \cdot 7\text{měsíců} + 1\text{byť} \cdot 4\text{měsíce} + 0) / 10\text{bytů} \cdot 15\text{měsíců}$).

¹³ Výjimku z plnění nastavené obsazenosti je možné uznat jen v případě předčasného ukončení nájemní smlouvy za nepředvídatelných okolností např. z důvodu úmrtí klienta, poškození bytu a jeho neobyvatelnost z důvodu nenadálé události, odstěhování klienta za vlastní rodinou nebo do zdravotního/sociálního zařízení, převod nájmu bytu na rodinného příslušníka v bytě evidovaného.

Nepovinné druhy činností (podle zvolené cílové skupiny klientů se nepovinná oblast podpory může stát povinnou):

- doprovody za lékaři, specializovanými službami, soudy, policií apod.,
- řešení a nácvik door managementu,
- podpora při řešení dluhů (síťování na experty),
- podpora při řešení dluhu u dodavatele energií, pomoc při zajištění připojení energií,
- pomoc při hledání nábytku pro vybavení bytu a při jeho umisťování do bytu,
- podpora a nácvik údržby bytu (pomoc s úklidem),
- poskytování finanční pomoci, zápůjčky atp. v případě krize,
- peer podpora, mentoring,
- mediace jako prevence konfliktů,
- psychoterapeutická podpora,
- psychologická podpora,
- komunitní práce,
- předcházení či řešení pocitu osamělosti účastníků projektu, podpora rozšiřování sociálních kontaktů klienta,
- podpora při šikaně, obtěžování a dalších formách zneužívání na pracovišti,
- podpora v přístupu ke zdravotní péči, k prevenci,
- podpora i při hospitalizaci nebo při léčbě (nebo při výkonu trestu),
- právní podpora v nájemních, pracovněprávních vztazích a dalších právních, záležitostech vázaných např. na status uprchlíka,
- příprava a realizace tranzitních plánů,
- zprostředkování doučování dětí v rodině,
- zprostředkování nácviku správné péče o dítě,
- podpora L/G rodičovství,
- práce se závislostí klienta dle principů harm reduction, nácvik chování minimalizující škody,
- základní zdravotní ošetření,
- zprostředkování konzultace medikace,
- řešení výskytu násilí v domácnosti,
- podpora klienta před odebráním dítěte,
- podpora při řešení či řešení návratu dítěte do rodiny,
- pomoc při komunikaci se školou,
- podpora při hledání nízkoprahových zařízení pro děti a mládež pro lepší trávení jejich volného času,
- podpora obětí trpících trestnými činy z nenávisti,
- podpora při kontaktu s opatrovníkem,
- pomoc se zajištěním přezkumu omezení svéprávnosti a při zajištění institutů podporovaného rozhodování,
- podpora při řešení přechodného pobytu (zejména u lidí z SK, případně jiný druh legálního pobytu u lidí mimo EU),
- podpora azylantů při problémech vyskytujících se při nutnosti průběžně plnit podmínky zákona o azylu,
- podpora při procesu tranzice (pro trans osoby), coming outu,
- zapojování účastníků do rozhodovacích procesů v bydlišti, zaměstnání aj,
- pomoc s vařením (nácvik, učení),
- pomoc s nákupy (finanční gramotnost, šetření, vycházení s penězi),
- podpora při hledání nových koníčků a trávení volného času,
- organizování setkávání podpůrné sítě účastníka projektu,
- podpora při výuce úředního jazyka, zkouškách aj.,

- volnočasové aktivity (společné výlety se psem, výlet na lodičky, hraní karet, plovárny apod.),
- podpora při hledání partnera/ky,
- podpora při zřizování bankovního účtu,
- podpora při přechodu k jiné zdravotní pojišťovně,
- podpora při přechodu k jinému dodavateli energií,
- podpora při zájmu klienta o dobrovolnictví,
- navázání klienta na peera z jiné organizace,
- pomoc při podání nebo podání žádosti pro čerpání z krizového/garančního fondu projektu či z nadačního fondu a nadace,
- pomoc při zajištění nebo zajištění auta na nastěhování, přestěhování či vystěhování,
- pomoc při zajištění nebo zajištění kontejneru pro velkoobjemový odpad,
- pomoc při hledání náhradního bydlení v případě předčasného ukončení nájmu,
- poskytování náhradního bydlení,
- zvyšování počítačové gramotnosti,
- pomoc při vyplňování dokumentů a internetových dotazníků (př. žádost o vakcínu, vyplnění formuláře ke sčítání lidu apod.),
- podpora při přihlášení/odhlášení spolubydlící/ho.

Vymezení cílové skupiny

- osoby podle typologie ETHOS.

Udržitelnost sociálního bydlení po skončení projektu

Záměrem je zohlednit možnosti pokračování a udržitelnost aktivit po skončení projektu tak, aby klientům nehrozila ztráta bydlení či podpory.

Žadatelé z řad obcí, které nemají analyticky zpracovanou oblast bytové politiky zohledňující potřeby sociálně ohrožených cílových skupin a jejich podporu ve své lokalitě nebo pravidla přidělování bytů, by se ve svých projektech měli na toto zaměřit, např. volbou aktivity B5.

Každý žadatel přiloží k žádosti o podporu *Plán udržitelnosti po skončení projektu* (vzor, viz příloha č. 5 k výzvě), který bude obsahovat popis 3 prvků, s jejichž pomocí by žadatel chtěl zajistit podporu sociálního bydlení po konci realizace projektu:

1. plánované zajištění podpory klientům prostřednictvím sociální práce (plánované financování, počty sociálních pracovníků, druhy, možnosti a kapacity sociálních služeb, dobrovolnictví apod.),
2. plánované zajištění bytového fondu pro nájemníky sociálních bytů (např. memoranda o poskytování bytů pro sociální účely, ukotvení ve strategických dokumentech, koncepcích, dlouhodobé nájemní smlouvy apod.),
3. plánované ukotvení a standardizace nastavených postupů a procesů (např. pravidla přidělování sociálních bytů, výběr klientů, mapování, metodiky sociální práce, síťování, spolupráce aktérů v území, implementace dobré praxe na systémové úrovni, pravidelná vyhodnocování apod.),

Již v průběhu realizace projektu se každý příjemce zaměří na nastavování procesů a mechanismů, které budou funkční i po konci projektu. Do plánování udržitelnosti zapojí relevantní aktéry v území a uspořádá alespoň jeden kulatý stůl na toto téma v průběhu realizace projektu. Na základě dosavadních zkušeností a výstupů z kulatého stolu vyhodnotí, zda původní záměr *Plán udržitelnosti po skončení projektu* odpovídá dosavadnímu průběhu realizace projektu, popř. provede modifikace.

V případě, kdy je **žadatelem obec či sdružení obcí**, je nutné nejpozději před koncem projektu nastavit pravidla pro přidělování bytů pro sociální účely, pro procesy zabydlování, případně širší bytovou politiku pro sociálně ohrožené cílové skupiny na úrovni obce.

V případě, kdy je **žadatelem NNO** (obdobně příspěvková organizace), je nutné v průběhu projektu nastavit spolupráci s obcí (popř. vyvinout maximální úsilí k nastavení spolupráce s obcí), v níž klienti bydlí tak, aby klienti nebyli ohroženi ztrátou bydlení a v závěru projektu byla nastavena udržitelnost a systémovost. Výsledek spolupráce by se měl opírat o sepsaná pravidla/strategie/koncepce, které bude možné zahrnout do stávajících komunitních plánů, strategií obce apod. Systémové řešení nemusí následně převzít pro realizaci jen obec, ale může být zajištěno následníkem či samotnou NNO.

Nejpozději 3 měsíce před koncem projektu každý z realizátorů odevzdá revidovaný dokument *Plán udržitelnosti po skončení projektu (popis obsahu dokumentu a jeho vzor viz příloha č. 5 k výzvě)*, ve kterém popíše mechanismy zajištění pokračování podpory a systému sociálního bydlení, financování a další parametry uvedené výše. Zároveň příjemce stručně vyhodnotí učiněné kroky pro zajištění udržitelnosti během realizace projektu i svůj původní záměr z *Plánu udržitelnosti po skončení projektu* a popíše odchylky a změny. Dokument by měl být konsensuálním výstupem komunikace lokálních aktérů, evaluace a měl by se zaměřovat min. na období 3 let po konci projektu.

Klíčové pozice v realizačním týmu pro provádění aktivity

Povinné:

- Koordinátor programu
- Vedoucí týmu přímé podpory
- Klíčový pracovník

Volitelné:

- Koordinátor síťování péče
- Expert
- Peer pracovník
- Pracovník pro výběr cílové skupiny v území
- Sociální realitní zprostředkovatel
- Pracovník podpory při správě bytu (technický správce)
- Pracovník pro správu plateb
- Bytový specialista
- Poradce pro nájemníky
- Zdravotní sestra
- Interkulturní pracovník/tlumočník

B – podpora integrovaného řešení (volitelné doplnění základní aktivity A)

B1. Kontaktní místo pro bydlení

Zaměření aktivity

Cílem aktivity je řešit bytovou situaci domácnosti a zabránit jejímu propadu do bezdomovectví prostřednictvím kontaktního místa pro bydlení (dále jen „KMB“).

KMB poskytne občanovi informace a poradenství související s řešením problémů v oblasti bydlení na jednom místě. Pomůže lidem udržet stávající bydlení či zajistit nové.

Klientům KMB bude poskytováno poradenství spojené s řešením bytové nouze a předcházením bytové nouzi v daném území.

Pracovník KMB z předaných informací od klienta provede základní vyhodnocení situace klienta a nasměruje ho na vhodné možnosti bydlení v obci či vyřešení situace pomocí specializovaného poradenství. Pracovník disponuje také znalostmi sociálního systému v ČR (především dávkového), dále také právního a částečně dluhového poradenství. V rámci poradenství využívá postupy a pravidla pro zabydlování v rámci území, kde působí.

Mezi další činnosti KMB může patřit koordinace poskytovatelů sociálních služeb spojených s bydlením pro cílové skupiny, sociálního a bytového odboru města, správy bytů, městské policie a dalších aktérů s cílem nastavit podporu a realizovat další kroky směřující k podpoře cílové skupiny.

Vedlejším cílem je vytvoření evidenčního systému (databáze), který bude obsahovat průběžně aktualizovaný přehled o struktuře osob v bytové nouzi či ohrožených bytovou nouzí, přehled různých nástrojů podpory a jejich kapacitách vč. sociální práce, přehledy o žadatelích o bydlení, stavu bytového fondu na území obce vč. možností získání nájemního bydlení na trhu s byty.

Vymezení konkrétních činností a podmínek podpory

Mezi podporované činnosti patří zejména (ne však výlučně):

- **Vstupní poradenství a navigace při řešení bytové nouze**
Pracovník KMB zjistí informace potřebné k bližší analýze bytové situace domácnosti, poskytne základní poradenství a pomoc v zorientování se v systému státní sociální podpory a pomoci a v možnostech bydlení a případně zprostředkuje podání žádosti o obecní byt. V případě potřeby předá kontakty na návazné služby (sociální, dluhové, právní poradenství aj.). Snahou je hledat možnosti zprostředkování bydlení i na soukromém trhu s bydlením prostřednictvím dalších aktivit projektu (propojení na sociální realitní zprostředkování, specializované poradenství, krizový, garanční fond).
- **Spolupráce s dalšími aktéry podpory a péče**
Pracovník KMB ve vybraných případech odkazuje na specializované služby – např. sociálního pracovníka, právníka, realitního makléře, psychologa, dluhového poradce, mediátora. V tomto případě odkazuje na nasmlouvané externí kapacity v území. Důležitým aspektem je rychlé zprostředkování odborných specializovaných služeb. KMB je také v úzké spolupráci s bytovým a sociálním odborem obce, dochází k vzájemnému předávání informací a dat (kapacity volných bytů, přehled podaných žádostí, informace o kapacitách příspěvkových organizací a další). V případě potřeby propojuje klienty se sociálními pracovníky obce. Pracovník KMB může připravovat podklady pro jednání, může se zúčastnit bytových komisí a může provázet žadatele celým procesem od podání žádosti až po zabydlení.

- **Sledování trajektorie a sběr dat o osobách v bytové nouzi**
KMB si vede evidenci klientů, kteří přicházejí na osobní konzultace. Snahou je sledovat trajektorie klientů při řešení jejich bytové situace. Proto při odkazování na návazné typy podpor je klient opakovaně zván ke konzultacím na kontaktním místě a současně pracovník KMB zprostředkovává externím partnerům vstup do evidenčního systému, aby provedli záznam o návazných konzultacích. KMB je tak bodem, kde shromažďují dostupné údaje z monitoringu osob v bytové nouzi na území obce vč. aktuálních kapacitách bytového fondu a nástrojů podpor.

- **Koordinace a síťování aktérů v území**
Činnost KMB může být provázána zejména s následujícími aktivitami:
 - depistáž a sociální práce v přirozeném prostředí (platí pouze pro žadatele typu obcí, není možné řešit u žadatelů typu NNO a příspěvkových organizací);
 - vzdělávání pracovníků KMB, vzdělávání místních aktérů (např. městské policie) o problematice ukončování bezdomovectví;
 - spolupráce s nábytkovou bankou (nejedná se o provoz nábytkové banky jako celku, ale o spolupráci s nábytkovou bankou ve prospěch klientů).

V případě činností zde neuvedených popíše žadatel soulad projektu s obecným zaměřením aktivity.

Podmínky podpory

Podmínkou podpory je spolupráce KMB se sociálním odborem, bytovým odborem, bytovou komisí a technickou správou bytů.

Vymezení cílové skupiny

- osoby dle typologie ETHOS,
- pracovníci obcí, poskytovatelů služeb, NNO, veřejnost.

Klíčové pozice v realizačním týmu pro provádění aktivity

- Koordinátor KMB
- Navigátor KMB
- Klíčový pracovník
- Koordinátor síťování péče

B2. Sociální realitní agentura/ garantované bydlení

Zaměření aktivity

Cílem aktivity je zpřístupnění existujícího bytového fondu pro domácnosti, které jsou nyní vyloučené pro svou skutečnou či domnělou rizikovitost tím, že mezi pronajímatele bytu a zabydlené domácnosti vstoupí prostředník – garant.

Jedná se o zprostředkování bytů nad rámec potřeb klientů zabydlených v aktivitě A, případně o sjednání podpory pro tyto klienty u lokálních poskytovatelů služeb. Garant na jedné straně zprostředkuje standardní bydlení pro cílovou skupinu osob v bytové nouzi a zároveň na základě dohody o spolupráci s pronajímatelem bude poskytovat ve vztahu k pronajímateli určitý servis, zejména v podobě-doporučení nájemníka, pomoc s přepisy energií, kontrola bytu vč. možnosti celkové správy bytu, komunikace s nájemníkem vč. upomínání při pozdní platbě, pomoc při řešení sporů se sousedy, zajištění drobných oprav apod. V minimalistické variantě je možné prosté zprostředkování nájemní smlouvy pro domácnost v bytové nouzi bez dalších garancí a servisu pro pronajímatele.

Vymezení konkrétních činností a podmínek podpory

Mezi podporované činnosti patří (tyto činnosti jsou povinné):

- vyhledávání/ zajištění standardních bytů, sociální realitní zprostředkování,
- vedení seznamu domácností vybraných k umístění do garantovaného bydlení a rozhodování o pořadí umístění,
- párování disponibilních bytů s vhodným zájemcem a koordinace podpůrných služeb (sociální služby nejsou součástí této aktivity),
- garance úhrady nájemného (např. díky budování garančních fondů, spoluprací s nadačními fondy, využití inominátní smlouvy, či částečné garance díky kontrahování adekvátní sociální služby jako podpory pro nájemníka a systému včasných reakcí).

Mezi nepovinné doporučené činnosti patří:

- správa bytů vč. administrace (účtování) dávek na bydlení, přípravy smluv a všech dalších potřebných úkonů, komunikace s nájemníky vč. upomínání při pozdní platbě apod.,
- řešení nadměrného opotřebení či škod v bytě (nad rámec běžného opotřebení, za které zůstává odpovědný pronajímatel dle podmínek vymezených platnou legislativou), podpora při stěhování a poradenství nájemníkům v období kolem zabydlení a v kritických situacích týkajících se plnění povinností plynoucích z nájemní smlouvy, hospodárného užívání bytu a udržování dobrých sousedských vztahů,
- možnost zřízení kurzů dobrého nájemce po vzoru kanadského školení: <https://rentsmarteducation.org/> a jeho propagaci mezi pronajímateli, PR kampaň na propagaci sociálního bydlení.

Podmínky podpory

- byty musí splňovat základní standardy kvality bytu (viz požadavky na byty v projektu stanovené u aktivity A),
- zprostředkovatel/garant musí organizačně oddělit správu bytu od podpory cílové skupiny (sociální práce s nájemníkem), ať už partnerskou dohodou s poskytovatelem sociální služby, nebo vnitroorganizačním oddělením agend,
- umístění do bytu nesmí vést k prohloubení sociálního vyloučení domácnosti,
- výše sjednaného nájemného nesmí být vyšší než v místě obvyklá výše nájemného,
- garantem či zprostředkovatelem je:
 - o obec,
 - o příspěvková organizace obce,
 - o poskytovatel sociálních služeb,

- další organizace, které nejsou poskytovateli sociálních služeb, ale zprostředkováním bydlení pro cílové skupiny se, v partnerství s poskytovateli sociálních služeb, věnují (správci bytových fondů, sociální realitní služby, NNO).

Vymezení cílové skupiny

- osoby dle typologie ETHOS,
- majitelé bytů.

Klíčové pozice v realizačním týmu pro provádění aktivity

- Koordinátor SRA
- Klíčový pracovník
- Sociální realitní zprostředkovatel
- Pracovník podpory při správě bytu (technický správce)
- Pracovník pro správu plateb
- Bytový specialista

B3. Posílení prevence ztráty bydlení

Zaměření aktivity

Cílem aktivity je vytvoření **systému včasného varování o hrozící ztrátě bydlení** (mapování a aktivní vyhledávání domácností ohrožených ztrátou bydlení pro dluhy na nájmu a další porušování nájemních smluv) a **systému včasné reakce** (podpory sociálních pracovníků, dluhových poradců a dalších expertů), který bude schopen každé ohrožené domácnosti ve vymezené lokalitě nebo vymezených bytových jednotkách v širším území zavčas nabídnout podporu, která povede systematicky k udržení současného bydlení.

V případě projektů zaměřených na téma bydlení (např. zabydlování cílové skupiny do bytů, kontaktní místo pro bydlení apod.) již podpořených a realizovaných v OPZ (prioritní osa 2), zejména ve výzvách č. 03_19_108, č. 03_16_128, č.03_16_052, je možné tuto aktivitu využít k podpoře již zabydlených nájemníků s komplexní potřebou podpory, kteří by bez kontinuální podpory byli ohroženi ztrátou bydlení. Žadatel však musí podrobně zmapovat, u kterých nájemníků je nadále tato podpora potřebná.

Vymezení konkrétních činností a podmínek podpory

Mezi podporované činnosti patří (tyto činnosti jsou povinné):

- Vytvoření lokálně fungujícího **systému prevence ztráty bydlení** na úrovni primární a sekundární prevence, tzn. široce zaměřeného informačního systému o možnostech podpory v případě ohrožení stability bydlení a systému efektivních opatření na podporu lidí akutně ohrožených ztrátou bydlení.
- Vytvoření lokálně zasazeného **systému široce zaměřené depistáže** (early warning system) prostřednictvím relevantních spolupracujících aktérů, který bude schopen odhalovat zavčas (v době, kdy problémy ohrožující stabilitu bydlení jsou řešitelné – například v podobě relativně nízkého dluhu, řešitelných sporů se sousedy) domácnosti ohrožené ztrátou bydlení s relevantní nabídkou řešení.
- Vytvoření systému lokálně zasazeného **systému odborné podpory** relevantních sociálních a dalších odborných služeb. Podle principů case management kontrahování a zajišťování zpětné vazby o efektivitě podpory (systém sledování jednotlivých případů a kontinuální změna v nastavení podpory podle potřeb domácností v systému).
- Vytvoření systémově zasazeného pracovního místa **pracovníka pro správu plateb**, který pracuje podle principů rychlé detekce rizika ztráty bydlení (early warning) a bezprostřední podpory (quick response).
- Vytvoření **systému podpory při ztrátě bydlení** v podobě vytvoření systému relevantních aktérů (pobytové sociální služby atd.), kteří jsou schopni nabídnout krizové ubytování domácnostem ztrácejícím bydlení a předejít devastujícím důsledkům hrozícího bezdomovectví – systém včasného plánování bezpečných exit strategií v případě, že bydlení je pro ohroženou domácnost z jakéhokoli důvodu neudržitelné. Cílem takových případů je včasné nalezení náhradního bydlení tak, aby se předešlo dalšímu zbytečnému zadlužování.
- **Přímá podpora domácností ohrožených ztrátou bydlení** - přímá podpora sociálních pracovníků v terénu je koordinována a metodicky vedena s důrazem na témata - zprostředkování jednání s pronajímatelem, finanční poradenství a vytvoření krizového rozpočtu domácnosti, podpora při žádání o dávky na bydlení, angažování odborných služeb do systému podpory (psychiatrické, zdravotnické atp.), komunitní podpora sousedství (pořádání schůzek se sousedy ohrožené domácnosti, pokud se jedná o ztrátu bydlení související se sousedskými neshodami), podpora při vyjednávání s nadacemi o finanční podpoře při splácení dluhu na nájmu, podpora při optimalizaci nákladů na služby související s bydlením (vodné, elektřina, plyn).

Mezi nepovinné doporučené činnosti patří:

- zpracování a podávání insolvenčních návrhů (podání návrhů na oddlužení),
- proces mapování dluhů, sestavení rodinných rozpočtů,
- aktivity vedoucí k řešení exekucí (zastavení exekucí atd.),
- aktivity podporující mimosoudní způsob řešení konfliktů,
- aktivity směřující k hájení práv klientů v rámci soudního řešení jejich sporů,
- dluhové poradenství, individuální přímá práce s klientem, nastavení splátkových kalendářů, aktivity zaměřené na snižování specifických dluhů – dluhy za bydlení, v souvislosti s trestnou činností atd.,
- podpora aktivit zaměřených na spolupráci partnerů na místní úrovni, představitelů obce, vytvoření pravidel a strategie přístupu k řešení zadluženosti na úrovni obce, včetně implementace nástrojů zaměřených na předcházení růstu pohledávek obce a jejich efektivnější správy; spolupráce se zaměstnavateli, workshopy.

Podmínky podpory

V případě podpory pouze klientů zabydlených v rámci výzvy OPZ č. 03_19_108, č. 03_16_128, č. 03_16_052 je možné omezit povinné činnosti na individuální podporu při bydlení a průběžnou spolupráci s majiteli bytů a členy sítě podpory v území.

V případě nových realizátorů se pro splnění cíle aktivity B3 předpokládá komplexní kombinace následujících činností:

- monitoring a rychlé předávání informací o vznikajících dluzích a jiných problémech s potenciálem ohrozit stabilitu bydlení (stížnosti, ničení bytu/společných prostor),
- rychlé a efektivní řešení dluhů na nájemném s cílem udržení bydlení u ohrožených domácností (využívání dostupných nástrojů: dávky na bydlení, jiné zvýšení příjmu, nadační příspěvky),
- monitoring sousedských sporů a podpora při jejich řešení s cílem udržení bydlení pro ohrožené domácnosti,
- poskytování komplexní podpory ohroženým domácnostem podle Metodiky prevence ztráty bydlení akreditované MPSV¹⁴.

Systémová spolupráce na preventivních opatřeních mezi pronajímatelem a podpůrnými službami je nezbytná a musí být explicitně deklarována oběma stranami.

Klíčové aspekty projektů jsou tedy vytvoření systému včasného varování o vznikajících problémech v domácnostech (rychlá detekce dluhů a sporů v sousedství) a systému rychlé intervence sociálních a dalších odborných služeb.

Vymezení cílové skupiny

- osoby dle typologie ETHOS se specifikací:
 - o domácnosti zabydlené v rámci výzvy OPZ, zejména č. 03_19_108, č. 03_16_128 a č. 03_16_052, které mají i nadále komplexní potřeby podpory a bez kontinuální podpory by byly ohrožené ztrátou bydlení,
 - o osoby ohrožené ztrátou bydlení – osoby ohrožené vystěhováním (osoby, které dostaly výpověď z nájemního bytu, osoby ohrožené vystěhováním z vlastního bytu), apod.,
 - o osoby a domácnosti zatížené dluhy na nájmu a službách souvisejících s bydlením, které jsou ohroženy ztrátou nájemní smlouvy a vystěhováním,
 - o osoby a domácnosti ohrožené ztrátou bydlení z důvodu stížností sousedů a nadměrným opotřebováváním bytů.

¹⁴ Metodika prevence ztráty bydlení je zveřejněna na webových stránkách MPSV, odkaz zde: <https://www.mpsv.cz/metodika-prevence-ztraty-bydleni>.

Klíčové pozice v realizačním týmu pro provádění aktivity

- Pracovník pro správu plateb
- Poradce pro nájemníky
- Koordinátor prevence
- Expert např. mediátor
- Dluhový poradce
- Klíčový pracovník
- Zdravotní sestra
- Peer pracovník

B4. Podpora multidisciplinárních týmů při řešení bytové situace, case managementu, vytváření podpůrných sítí služeb

Zaměření aktivity

Cílem aktivity je vytvoření **koordinované sítě podpory v obci**, která odpovídá specifickým potřebám osob v bytové nouzi, které vstupují do standardního bydlení.

Aktivita předpokládá realizaci analytických činností zaměřených na mapování počtu osob v bytové nouzi¹⁵, identifikaci nejhroženějších cílových skupin a hodnocení adekvátnosti dostupné sítě podpory. Na základě analytických výstupů bude upravována v území dostupná síť tak, aby sloužila pro realizaci individuálně nastaveného case-managementu.

Součástí aktivity je vytvoření mechanismů případové koordinace multidisciplinárních týmů včetně pravidelné revize adekvátnosti případové podpory a její průběžné modifikace. Poskytovatelům služeb a pracovníkům zapojených do multidisciplinárních týmů je poskytována podpora na základě průběžné formativní evaluace efektivity případově poskytované podpory. Případová podpora respektuje potřeby klientů (v oblasti obsahového zaměření podpory, trvání a intenzity), je flexibilní podle měnících se životních situací klientů a splňuje požadavky efektivity poskytování podpory.

Vymezení konkrétních činností a podmínek podpory

Mezi podporované činnosti patří (tyto činnosti jsou povinné):

- identifikace osob v bytové nouzi (cílové skupiny) a jejich potřeb pro poskytování podpory v procesu získání a udržení standardního bydlení,
- vytváření a pravidelná revize analýzy potřeb osob v bytové nouzi a adekvátnosti dostupné sítě služeb,
- vytvoření a optimalizace sítě dostupných služeb v obci pro oblast bydlení dle potřeb cílové skupiny, průběžné hodnocení její adekvátnosti,
- provádění případové analýzy potřeb cílové skupiny zaměřené na řešení bariér při získání a udržení bydlení,
- vytváření nástrojů a procesů komunikace a koordinace služeb zaměřených na snižování bariér při získání a udržení standardního bydlení,
- koordinace případových sítí podpory s využitím standardních nástrojů (například případových konferencí, expertních konferencí, použití nástrojů Open dialogu, supervize a intervize členů multidisciplinárních týmů) s důrazem na jejich flexibilitu.

Mezi nepovinné doporučené činnosti patří:

- vytváření metodik, postupů a standardů pro případovou koordinaci (case-management) na úrovni obce,
- formativní evaluace použití vyvinutých metodik a postupů a jejich následná optimalizace,
- vzdělávání case-managerů a pracovníků multidisciplinárních týmů,
- koordinace podpory a péče – case management za účasti klienta.

Vymezení cílové skupiny

- osoby dle typologie ETHOS,
- poskytovatelé sociálních, zdravotních a poradenských služeb,
- sociální pracovníci obce, zástupci obce.

¹⁵ V případě analytické činnosti zaměřené na počty osob z řad Romů/Romek se doporučuje navázat spolupráci s romskou či proromskou NNO se znalostí uvedené cílové skupiny.

Klíčové pozice v realizačním týmu pro provádění aktivity

- Analytik/metodik
- Koordinátor síťování péče

B5. Strategické a koordinační aktivity na území obce nebo širším území

Aktivita je určena pro žadatele o podporu z řad obcí nebo jejich sdružení (dobrovolné svazky obcí).

Žadatelem u této aktivity může být také příspěvková organizace zřizovaná obcí, pokud je tato obec, případně dobrovolný svazek obcí partnerem projektu.

Zaměření aktivity

Cílem této aktivity je plánovat a koordinovat lokálně zaváděný systém sociálního bydlení v územní jednotce a sjednotit jeho přístupy. Aktivita vychází z počáteční analytické a strategické fáze, která přechází do fáze praktické realizace a následné fáze zajištění udržitelnosti.

Vymezení konkrétních činností podpory

Mezi podporované činnosti patří (tyto činnosti jsou povinné):

- **popis (mapování) bytové situace v místě** (podrobný popis, co je cílem sociálního bydlení v lokalitě, jaký je současný stav bydlení v lokalitě, kdo jsou hlavní aktéři, jaká jsou rizika, výhody a nevýhody),
- tvorba **lokální koncepce sociálního bydlení** a popis kroků pro zajištění konkrétního počtu sociálních bytů (strategie získávání dalších bytů – výstavba, rekonstrukce, odkup, dotační programy, jednání s majiteli bytů, vymezení lokalit), **mapování osob v bytové nouzi** v dané lokalitě, **nastavení/změna pravidel pronájmu obecních bytů pro účely řešení bytové nouze**,
- **sítování a koordinace všech aktérů**, kteří mají zájem či by měli být vztaženi do problematiky sociálního bydlení v lokalitě, vertikálně i horizontálně (kraje, obce I., II., III. stupně, NNO, státní správa, privátní sféra apod.), organizace pracovních skupin, kulatých stolů, seminářů aj.,
- **začlenění systému sociálního bydlení do tzv. strategického plánu rozvoje obce**, popř. územního plánu,
- **komunikace s veřejností**, ideálně její zapojení do plánování a realizace sociálního bydlení (tvorba plánu komunikace s veřejností v oblasti sociálního bydlení např. jako součást lokální koncepce sociálního bydlení), možnost využití participativních metod (např. den otevřených dveří, veřejné projednání, pracovní občanská skupina, kulatý stůl, focus groups, world cafe, společná vyjížďka/procházka aj.),
- **tvorba potřebných postupů a metodik** pro sociální bydlení na území lokality,
- **aktivity, které povedou k posilování sociální práce v lokalitě** směrem k navýšení počtu úvazků sociálních pracovníků pro sociální bydlení v lokalitě (prostřednictvím aktivity A), k větší intenzitě přímé práce s klienty, ke vzdělávání sociálních pracovníků v oblasti sociálního bydlení.

Mezi nepovinné doporučené činnosti patří:

- medializace sociálního bydlení v lokalitě, zapojení veřejnosti do plánování a realizace sociálního bydlení,
- standardizace postupů v sociálním bydlení, budování kapacit bytového fondu i personálních kapacit,
- využití nástrojů bytové politiky, včetně zohlednění podpory energetické úspornosti budovaného sociálního bydlení.

Podmínky podpory:

- sociální bydlení v lokalitě jako součást plánování obce,
- koncepční pojetí sociálně bytové politiky v lokalitě vč. zajištění bytového fondu a identifikace osob v bytové nouzi a jejich potřeb,
- regionální/sub-regionální/místní úroveň síťování v oblasti sociálního bydlení,
- systém sociálního bydlení jako součást dlouhodobých strategií/koncepcí.

Vymezení cílové skupiny

- osoby dle typologie ETHOS,
- obce, dobrovolné svazky obcí, místní akční skupiny, instituce státní správy, NNO, poskytovatelé sociálních služeb, soukromí pronajímatelé, veřejnost.

Klíčové pozice v realizačním týmu pro provádění aktivity

- Koordinátor realizace SB v lokalitě
- Analytik/metodik

B6. Přejchod do bydlení při odchodu z institucí

B6. A) Přejchod do bydlení v rámci procesu deinstitucionalizace a reformy péče o duševní zdraví

Zaměření aktivity

Cílem aktivity je **podpora procesu deinstitucionalizace pobytových sociálních služeb ústavního charakteru a podpora procesu reformy péče o duševní zdraví** pro lidi se zkušeností s duševním onemocněním odcházející z psychiatrické nemocnice, psychiatrického oddělení všeobecných nemocnic, případně jiných oddělení nemocnic, a lidí odcházející z domovů se zvláštním režimem, domovů pro osoby se zdravotním postižením a služeb chráněného bydlení na nové služby vytvořené v rámci reformy péče o duševní zdraví (centra duševního zdraví, komunitní týmy).

Aktivita je zaměřena na **podporu přechodu lidí z pobytových sociálních služeb ústavního charakteru do samostatného bydlení v běžném prostředí**, tj. v komunitě, a jejich podporu v tomto bydlení. Dále se aktivita zaměřuje na podporu přechodu lidí z ústavní péče, po dlouhodobých hospitalizacích v psychiatrických nemocnicích a léčebnách, z domovů se zvláštním režimem, z chráněného bydlení do samostatného bydlení v běžném prostředí, tj. v komunitě. Důležitým aspektem je podpora spolupráce mezi ústavními nebo zdravotnickými zařízeními a poskytovateli péče v komunitě jako jsou např. centra duševního zdraví (CDZ). Realizátoři budou navazovat systematickou spolupráci s organizacemi, které se zaměřují na podporu klientů v procesu znovu získávání způsobilosti k právním úkonům. Předpokládá se vyšší míra a komplexnost potřeb klientů, a na ně reagující model práce multidisciplinárního týmu (ACT).

Vymezení konkrétních činností podpory

Mezi podporované povinné činnosti patří:

- příprava a realizace **plánů přechodu do samostatného bydlení v komunitě**, v případě potřeby ve spolupráci se sociálně zdravotními službami nebo sociálními službami,
- **koordinace přechodů z institucí** do samostatného bydlení v komunitě, v případě potřeby ve spolupráci se sociálně zdravotními službami nebo sociálními službami – ve spolupráci s opatrovníky a zaměstnanci zdravotních služeb,
- **tvorba plánu péče** s důrazem na zajištění komplexní podpory v oblasti sociální a zdravotní (ve spolupráci s místními sociálně zdravotními či sociálními službami, lékaři – praktičtí, specialisté, pracovníci veřejné správy apod.),

Mezi podporované doporučené činnosti patří:

- spolupráce se zdravotnickým personálem a dalšími pracovníky psychiatrických nemocnic/léčeben a pracovníky zapojenými do procesu deinstitucionalizace v oblasti duševního zdraví, sociálními pracovníky, na plánování a realizaci přechodů z institucí do samostatného života,
- podpora ve využívání služeb umožňujících samostatný život a bydlení,
- hájení práv a zájmů účastníků programu podpory (např. v podobě podpory ve využívání alternativních nástrojů podporovaného rozhodování),
- uzavření partnerské smlouvy či dohody o spolupráci mezi zařízením ústavního typu a realizátorem projektu,
- organizace případových konferencí a s tím související koordinace (spolupráce obce, veřejného opatrovníka, NNO zajišťující komunitní služby a dalšími aktéry),
- nastavení systémové spolupráce s komunitními službami v oblasti duševního zdraví,

- zajištění komplexní podpory s důrazem na zajištění potřeb ve zdravotní oblasti (např. v přípravné/mapující fázi před vstupem do bytu),
- mediace a facilitace situací vyplývajících z bydlení v běžném prostředí (sousedství, majitelé bytů apod.),
- činnosti spojené se zaváděním trauma informovaného přístupu,
- podpora potenciálních klientů programů s housing-led přístupem; realizátor bude v rámci aktivity spolupracovat s právníky či organizacemi podporující klienty s duševním onemocněním za účelem úprav v omezení svéprávnosti klienta (obnova svéprávnosti, změna úpravy, využití nových způsobů omezení).

Vymezení cílové skupiny

- osoby dle typologie ETHOS, se specifikací – osoby před opuštěním instituce – osoby opouštějící zdravotnická zařízení (psychiatrické nemocnice, nemocnice (psychiatrické oddělení všeobecných nemocnic, případně jiných oddělení nemocnic), léčebny pro dlouhodobě nemocné apod.),
- uživatelé ústavních pobytových sociálních služeb,
- poskytovatel pobytové sociální služby ústavního charakteru (domovy se zvláštním režimem, domovy pro osoby se zdravotním postižením, chráněné bydlení), psychiatrické nemocnice, psychiatrické oddělení všeobecných nemocnic, léčebny pro dlouhodobě nemocné,
- obce, dobrovolný svazek obcí, místní akční skupiny, instituce státní správy, NNO, poskytovatelé sociálních služeb, soukromí pronajímatelé vč. sdružení vlastníků jednotek, veřejnost,
- sousedé, rodinní příslušníci, opatrovníci, pečující osoby, lékaři – praktičtí, specialisté, pracovníci veřejné správy.

Klíčové pozice v realizačním týmu pro provádění aktivity

- Klíčový pracovník
- Koordinátor síťování péče
- Metodický pracovník pro práci s CS
- Zdravotní sestra/psychiatrická sestra
- Peer pracovník

B6. B) Přejechy do bydlení mladých dospělých z ústavní péče, pěstounské péče, pobytových sociálních služeb

Zaměření aktivity

Aktivita je zaměřena na podporu přechodu dětí a mladých dospělých z ústavní péče (popř. pěstounské péče) do samostatného či sdíleného/komunitního bydlení (spolubydlení). V rámci výzvy je kladen důraz na zajištění standardního nájemního bydlení, je však možné na základě projeveného zájmu mladých lidí a s ohledem na jejich specifické potřeby zajišťovat pro ně sdílené/komunitní bydlení (s nájemní i podnájemní smlouvou). Důležitým aspektem je podpora spolupráce realizátorů projektů s rodinami účastníků, s vychovateli v ústavních zařízeních, pracovníky OSPOD, kurátory pro děti a mládež (popř. kurátory pro dospělé) a dalšími organizacemi a jednotlivci, kteří mohou poskytovat potřebnou formální i neformální podporu (např. jako peer pracovníci, mentoři, patroni, psychologové, terapeuti atp.).

Vymezení konkrétních činností podpory

Mezi podporované povinné činnosti patří:

- koordinace přechodů z institucí do bydlení, v případě potřeby ve spolupráci s ústavními zařízeními, kurátory, pracovníky OSPOD a dalšími relevantními organizacemi a službami,
- příprava a realizace plánů odchodů dětí a mladých dospělých z ústavní péče/pěstounské péče do bydlení ve spolupráci s dětmi a mladými lidmi, s ústavními zařízeními, kurátory, pracovníky OSPOD a dalšími relevantními organizacemi a službami.

Mezi podporované doporučené činnosti patří:

- podpora ve využívání služeb umožňujících samostatný život a bydlení,
- podpora v dalším vzdělávání, zaměstnanosti, vztazích aj.,
- zavádění trauma-informovaného přístupu do systému podpory,
- uzavření partnerské smlouvy či dohody o spolupráci mezi zařízením ústavního typu a realizátorem projektu,
- organizace případových konferencí a s tím související koordinace (spolupráce obce, veřejného opatrovníka, NNO zajišťující komunitní služby a dalšími aktéry),
- organizace rodinných konferencí a s tím související koordinace (spolupráce rodiny, dítěte/mladého dospělého, facilitátora a dalších subjektů, např. sousedů, neziskových organizací, patronů atp.),
- spolupráce s klientem, OSPOD, kurátory pro děti a mládež a dalšími subjekty na přípravě individuálních plánů za účelem získání zaopatřovacího příspěvku,
- mediace a facilitace situací vyplývajících z bydlení v běžném prostředí (sousedství, majitelé bytů apod.),
- činnosti zaměřené na snižování škod (harm-reduction),
- spolupráce s léčebnými zařízeními (např. adiktologické ambulance) a dalšími programy, např. pro zvládání agrese,
- psychologická a terapeutická podpora cílové skupiny,
- dluhové poradenství včetně orientace na dluhy vzniklé v období pobytu v ústavní či pěstounské péči,
- peer podpora, podpora dobrovolníků (mentorů, patronů).

Vymezení cílové skupiny

- osoby dle typologie ETHOS, se specifikací:
 - o osoby před opuštěním dětské instituce (dětský domov, dětský domov se školou, dětský ústav, diagnostický ústav),
 - o osoby před opuštěním pěstounské péče (zvláštní zařízení pro výkon pěstounské péče, individuální pěstounská péče)
- uživatelé pobytových sociálních služeb,
- poskytovatel pobytové sociální služby ústavního charakteru (domovy pro osoby se zdravotním postižením, chráněné bydlení, domovy se zvláštním režimem),
- poskytovatelé zdravotních služeb – psychiatrické nemocnice, psychiatrické oddělení všeobecných nemocnic,
- poskytovatelé školských služeb – dětské domovy, dětský domov se školou, dětský ústav, diagnostický ústav,

- obce, dobrovolné svazky obcí, místní akční skupiny, instituce státní správy, NNO, poskytovatelé sociálních služeb, soukromí pronajímatelé, veřejnost,
- sousedé, rodinní příslušníci, pečující osoby, lékaři – praktičtí, specialisté, pracovníci veřejné správy.

Klíčové pozice v realizačním týmu pro provádění aktivity

- Klíčový pracovník
- Koordinátor síťování péče
- Metodický pracovník pro práci s CS
- Peer pracovník

B6. C) Podpora přechodu do bydlení u lidí ve výkonu trestu odnětí svobody a po jeho opuštění

Zaměření aktivity

Aktivita je zaměřena na podporu přechodu lidí z výkonu trestu odnětí svobody (dále jen „VTOS“) do samostatného bydlení a na podporu při přípravě podmíněného propuštění z VTOS a následnou podporu přechodu do samostatného bydlení. Důležitým aspektem je podpora spolupráce mezi realizátory projektu, vězeňskou službou (vychovatelé a sociální pracovníci), pracovníky Probační a mediační služby, sociálními kurátory pro dospělé, soudy a dalšími organizacemi a jednotlivci, kteří mohou poskytovat potřebnou formální i neformální podporu (např. peer pracovníci, psychologové, terapeuti, mediátoři, adiktologové atp.).

Vymezení konkrétních činností podpory

Mezi podporované povinné činnosti patří:

- příprava, realizace a koordinace plánů přechodu do samostatného bydlení v komunitě, v případě potřeby ve spolupráci se sociálně zdravotními službami, sociálními službami nebo sociálními kurátory pro dospělé.

Mezi podporované doporučené činnosti patří:

- spolupráce s léčebnými zařízeními (např. adiktologické ambulance) a dalšími programy, např. pro zvládání agrese apod.,
- podpora při spolupráci cílové skupiny s Probační a mediační službou po propuštění z VTOS v případě podmíněného propuštění s dohledem (PPD) a dalších alternativních trestech (podmíněné odsouzení, podmíněné odsouzení s dohledem, obecně prospěšné práce atd.),
- psychologická a terapeutická podpora osob z cílové skupiny (včetně zajištění podpory pro rodiny osob opouštějících VTOS),
- mediace s oběťmi trestných činů,
- pracovní poradenství a zprostředkované zaměstnávání pro osoby se záznamem v rejstříku trestů,
- dluhové poradenství včetně orientace na dluhy vzniklé z trestné činnosti (náhrada škody, vyživovací povinnost, náklady trestního řízení),
- podpora ve využívání služeb umožňujících samostatný život a bydlení,
- organizace případových konferencí a s tím související koordinace (spolupráce obce, NNO zajišťující komunitní služby a dalšími aktéry),

- organizace rodinných konferencí a s tím související koordinace (spolupráce rodiny, facilitátora a dalších subjektů, např. sousedů, neziskových organizací),
- mediace a facilitace situací vyplývajících z bydlení v běžném prostředí (sousedství, majitelé bytů apod.),
- činnosti spojené se zaváděním trauma informovaného přístupu.

Vymezení cílové skupiny

- osoby dle typologie ETHOS, se specifikací – osoby před opuštěním věznice (osoby ve VTOS a po VTOS)
- zařízení pro VTOS, Probační a mediační služba, Vězeňská služba,
- kurátor pro dospělé, sousedé, rodinní příslušníci, pracovníci veřejné správy,
- oběti trestných činů.

Klíčové pozice v realizačním týmu pro provádění aktivity

- Klíčový pracovník
- Koordinátor síťování péče
- Metodický pracovník pro práci s CS
- Peer pracovníci

B7. Nástroje pro podporu sousedského soužití (domovník)

Zaměření aktivity

Cílem aktivity je **předcházet konfliktům v sousedství** v oblasti bydlení a zjednodušit dohodu o užívání společných prostorů. Sekundárním cílem je předcházet nepřiměřenému chátrání domu a rozvíjet dovednosti bezproblémového užívání bytů (např. správné užívání technického vybavení, schopnost drobných oprav). Provádění drobné údržby je příležitostí pro kontakt domovníka s obyvateli. V dobře udržovaném domě je také jednodušší vymáhat dodržování pravidel soužití.

Vymezení konkrétních činností a podmínek podpory

Mezi podporované činnosti patří:

- facilitace dohody na pravidlech soužití a řešení konfliktů,
- dohlížení na dodržování pravidel soužití a prevence kriminality,
- spoluúčast na organizaci společných aktivit (komunitní akce, domovní schůze aj.),
- drobná údržba domu a spolupráce při řešení a odstraňování větších problémů spojených s technickou správou domu,
- spolupráce a výpomoc při drobných opravách bytů (např. spolupráce a koordinace činností s kontaktním místem pro bydlení).

V případě dalších souvisejících činností zde neuvedených popíše žadatel soulad projektu s obecným zaměřením aktivity.

Podmínky podpory:

Podporované činnosti lze realizovat **třemi formami domovnictví:**

- 1) Domovník dle certifikované metodiky Ministerstva vnitra ČR (domovník-preventista), jehož primární doménou je prevence kriminality a dodržování pravidel soužití, sekundární doménou potom stav domu ([Domovník - preventista - Ministerstvo vnitra České republiky \(mvcr.cz\)](http://www.mvcr.cz))¹⁶
- 2) Domovník zvolený obyvateli (domovní samospráva), jehož primární doménou je facilitace dohody na pravidlech soužití a řešení konfliktů, sekundární doménou stav domu a terciální prevence kriminality. Může mít roli bytového ombudsmana.
- 3) Domovník-správce, jehož primární doménou je stav bydlení a kompetence obyvatel při udržování technického stavu bytu, sekundární doménou potom sousedské soužití.

Vymezení cílové skupiny

- osoby dle typologie ETHOS, se specifikací na osoby ohrožené ztrátou bydlení,
- obyvatelé bytových domů v lokalitách s vysokou mírou sociálního vyloučení.

Klíčové pozice v realizačním týmu pro provádění aktivity

- Koordinátor sousedského soužití
- Domovník/bytový ombudsman
- Peer pracovník

¹⁶ Tato pozice může být využita jen na takovém území obce, kde zároveň aktivně působí asistenti prevence kriminality.

B8. Prevence a řešení diskriminace v bydlení

Zaměření aktivity

Cílem aktivity je prevence a řešení přímé a nepřímé diskriminace v oblasti bydlení prostřednictvím aktivit, které podporují rovný přístup k bydlení na území realizace projektu. Důležitým aspektem je spolupráce mezi realizátory a pronajímateli, účastníky projektu, lidmi v bytové nouzi a dalšími organizacemi a jednotlivci, kteří mohou hrát podpůrnou roli v rámci prevence a řešení diskriminace (např. výzkumníci, právníci, lidskoprávní organizace, veřejný ochránce práv).

Vymezení možných činností podpory

Mezi podporované činnosti patří zejména (ne však výlučně):

- sběr a vyhodnocování dat týkajících se diskriminace včetně přípravy doporučení ke změnám (např. realizátor může sledovat strukturu domácností, které se do bydlení dostaly a průběžně provádět její komparaci se strukturou domácností, které se do bydlení nedostaly, následně připraví doporučení ke změnám),
- identifikace a vyhodnocování důvodů a bariér, kvůli kterým se domácnosti do bydlení nedostaly,
- situační testování bariér omezujících přístup k bydlení,
- příprava podnětů pro Ministerstvo vnitra ČR a Kancelář veřejného ochránce práv k přezkumu či vyhodnocení aktuálně platných podmínek pro přidělování obecních bytů,
- prosazování změn v podmínkách pro pronájem bydlení (v soukromém sektoru může prosazení změny mít např. podobu podpisu dohody o spolupráci mezi realizátorem a pronajímatelem/zprostředkovatelem, která bude garantovat nediskriminační podmínky pronájmu, ve veřejném sektoru může mít prosazení změny podobu např. schválení nových pravidel pro přidělování bytů, které budou nediskriminační),
- spolupráce s právníky, advokáty, popř. lidskoprávními organizacemi, které zastupují oběti diskriminace v soudních sporech týkajících se nerovného zacházení,
- podpora při podávání stížností České obchodní inspekci a Kanceláři veřejného ochránce práv na diskriminaci, popř. právní zastupování v soudních sporech,
- podávání kolektivních stížností,
- "účast" v soudních sporech jako amicus curiae (přítel soudu), příprava stanovisek pro soudy (např. Ústavní soud),
- advokační činnost na lokální i národní úrovni za účelem prosazení legislativních i nelegislativních opatření proti diskriminaci v bydlení (či s bydlením související) – v rámci této činnosti mohou organizace např. aktivizovat místní komunity, kterých se přímá či nepřímá diskriminace v oblasti bydlení dotýká, a podporovat je v advokačních činnostech a cílech, které si stanoví; tyto komunity realizátor může podporovat organizací pravidelných schůzek, v rámci příprav advokačních cílů a při jejich realizaci. Smyslem této činnosti je dát hlas lidem, kterých se diskriminace v bydlení týká, a umožnit jim ovlivnit procesy, v rámci kterých se o nich rozhoduje; realizátoři by se proto spolu s místními komunitami měli snažit o ovlivňování rozhodování politických orgánů, fungování úřadů a reprezentaci v médiích, a to jak na místní, tak národní úrovni,
- práce se sousedy zaměřená na předcházení diskriminačnímu jednání.

V případě dalších souvisejících činností zde neuvedených popíše žadatel soulad projektu s obecným zaměřením aktivity.

Vymezení cílové skupiny

- osoby dle typologie ETHOS,

- osoby ohrožené diskriminací v bydlení (zejména Romové),
- osoby vystavené diskriminačnímu jednání (zejména Romové).
- poskytovatel bydlení (soukromý majitel, obec),
- lidskoprávní organizace,
- výzkumníci,
- právníci.

Klíčové pozice v realizačním týmu pro provádění aktivity

- Analytik/metodik
- Komunitní pracovník

B9. Facilitace vzájemné podpory v bydlení, svépomoci a dalších participativních forem podpory bydlení

Zaměření aktivity

Cílem aktivity je především snižování nároků (finančních, časových, znalostních) bydlení prostřednictvím aktivizace a zplnomocňování cílové skupiny. Žádoucí jsou zejména projekty facilitující vlastní iniciativu cílové skupiny, možná je ale rovněž iniciace aktivity shora.

Předpokládá se zejména zaměření projektu na osoby s nižší potřebou podpory (zejména na osoby ohrožené primárně nízkými příjmy a/nebo diskriminací). Zaměření na širokou cílovou skupinu včetně osob s komplexními potřebami ale není vyloučeno. Žadatel v projektu podrobně popíše potřeby, zájmy a možnosti zamýšlené cílové skupiny tak, aby byla zjevná přiměřenost projektu místní situaci.

Vymezení možných činností a podmínek podpory

Mezi podporované činnosti patří zejména (ne však výlučně)

- sdílení nákladů souvisejících s bydlením a jeho vybaveností (např. spolubydlení, doprava, hlídání dětí aj.),
- setkávání podpůrné skupiny pro lidi se specifickými problémy v udržení bydlení (např. sólo rodiče),
- participace cílové skupiny na činnosti (rozhodování, realizace, plánování, evaluace) místní samosprávy, rozvoj občanské gramotnosti, na podobě programu zabydlování,
- aktivizace cílové skupiny, rozvoj a podpory inovativních nápadů, spolupráce v místní komunitě,
- zajištění bydlení svépomocí (např. organizačně-právní podpora při výstavbě svépomocí, úpravách pronajatého nevyhovujícího bydlení),
- alternativní pojištění nenadálých výdajů (např. vzájemný rezervní fond, krizový fond, garanční fond).

Výše uvedené činnosti lze podporovat například:

- zřizováním platform pro setkávání a/nebo spolupráci cílové skupiny,
- ad-hoc síťováním jednotlivých klientů,
- organizací svépomocných projektů,
- podporou participace cílové skupiny na projektech třetích stran.

V případě činností zde neuvedených popíše žadatel soulad projektu s obecným zaměřením aktivity.

Podmínky podpory:

- zapojení cílové skupiny do aktivity,
- zapojení cílové skupiny do plánování, koordinace a realizace činností.

Vymezení cílové skupiny

- osoby dle typologie ETHOS se specifikací na osoby ohrožené ztrátou bydlení.

Klíčové pozice v realizačním týmu pro provádění aktivity

- Koordinátor participace
- Komunitní pracovník
- Peer pracovník